

Forskning undersåten

privatiserar

Upplyst despoti behöver veta vad undersåten upplever och tycker. Denna kunskap är med och producerar politisk styrning. Åsikter och opinion blir på så sätt medel för att ersätta demokratisk kreativitet med upplyst ledning. Demokrati ersätts med ledarskap.

Politiska subjekt görs till politiska objekt.

Inom vetenskap och offentliga utredningar används flera makttekniker för att tränga undan medborgaren, folket, undersåten som demokratiskt skapande, tränga undan dem som politiska subjekt.

Genom att i mötet med den underordnade osynliggöra forskarens, stadsplanerarens, arkitektens expertis isoleras undersåten till privat och individualiserad upplevelse. Detta kan göras genom intervjuer, enkäter och observationer. Istället för att under en process på ett jämlikt sätt bolla idéer och innovationer, kunskap och erfarenheter så något nytt skapas, förvandlas undersåten tillfälligt till statiska objekt för kunskapsinsamlande.

Lyssna som härskarteknik

Genom att forskaren eller utredaren undviker att bidra med kunskap och idéer hindras det politiska samtalet, samtalets produktion av något nytt och innovativt stoppas. Forskaren får tillgång till undersåten, men undersåten får inte tillgång till forskaren. Undersåten knuffas bort från det politiska och in i privata uppfattningar vilka samtidigt görs till forskningens objekt.

Stadsplanerare använder ibland en variant av medborgardialog i form av stormöten för att tränga undan demokratiska processer och ersätta dem med individuella åsikter och ilskna tyckanden.

Maktkritik blir anekdoter

Även maktkritisk forskning riskerar att privatisera den underordnade istället för att alliera sig i produktionen av politisk förändring. När den maktkritiska

forskaren frågar efter personliga erfarenheter är det risk att berättelserna förvandlas till upplevelser och kränkande offeranekdoter.

Mara Lee analyserar i sin avhandling hur deltagare i maktkritisk forskning genom att "föra tillbaka de explicita frågorna kring annanhet, observation, ras, underordning och maktlöshet till en personlig anekdot," kortslöt "möjligheten till att kritiskt ifrågasätta ... naiva jämförelser (för jag upprepar, det är omöjligt att argumentera mot eller kritisera en privat upplevelse eller känsla)." (1)

Den kritiska forskarens försök till respektfullt lyssnande kan bli det medel som utestänger folk från politiskt skapande. Den ständigt lyssnande, observerande forskaren omöjliggör kritik av forskningen. Kritiken av forskningen, det politiska samtalet, förs någon annanstans.

Forskning är politik

Analysen av undersätens upplevelser förs över till rapporter och vetenskapliga artiklar. Dessa blir del av ett politiskt revir dit andra forskare bjuds in att kritisera och fortsätta forskningen. Forskning och utredningar (beställda både av stat och företag) bygger på så sätt upplyst politisk aristokrati. Genom introverta forum för kritisk forskning utestängs både lågutbildade och även välutbildade från dessa politiska samtal. Det kan mycket väl vara så att forskare och utredare faktiskt producerar mer politik än "politiker" som är invalda i kommun och stat.

Per Herngren

2015 04 07, version 0.1.1

Politik

Politik förstås här som samtalsprocesser som producerar gemensamma beslut och lösningar. I det politiska producerar de som deltar tillsammans något annat än deras ursprungliga åsikter, uppfattningar och erfarenheter.

Fotnot

1. Mara Lee, *När Andra skriver Skrivande som motstånd, ansvar och tid*, akademisk avhandling, Glänta produktion, 2014, s 180.

Materialism eller realism

Vetenskap, myt, andlighet, filosofi, mystik, fundamentalism gör ibland påståenden om världen som om själva påståendet inte skulle vara del av verkligheten.

- 'Verkligheten finns.'
- 'Det finns något övernaturligt.'
- 'Det finns en verklighet oberoende av språket.'
- 'Vi kan inte veta något annat än vår upplevelse av omvärlden.'
- 'Vi kan göra sanna påståenden om omvärlden.'
- 'Det är vetenskapligt belagt.'
- 'Det som står i koranen/bibeln är sant.'

Sådana påståenden sätter sig gärna i ett torn över verkligheten. Då slipper de göra motstånd. De betraktar verkligheten som utomstående domare. Eller ibland som instängd domare med världen utanför. Inre mot det yttre.

Representera verkligheten

Vetenskap, filosofi och religion förväntas ibland avgöra det verkliga istället för att förverkliga. De förväntas representera en annan verkligare verklighet. Världsbilden blir aningen paranoid. De paranoida är ofta förvirrade av den där omvärlden eller också vet de precis hur den är. Den som använder ordet verklighet ofta är med stor säkerhet paranoid. Skeptisk eller tvärsäker. Den vill inte riktigt delta, den vill gärna sätta sig över.

Påståenden om den där världen någon annanstans krockar aldrig med stenar, duvor eller andra påståenden. Inga konflikter. Conflictus är latin och betyder kollision. Här bör vi undvika att reducera konflikt till negation, motsättning, opposition eller frontalkrock. Varför köra rakt in i varandra? Konflikt är mer gripa in, intervention, knuffa/s undan, ta plats.

Realismen som övernaturlig

Ett språk, en filosofi, en andlighet, en gud som inte knuffas, inte tar plats, som inte är rumslig eller materiell blir över-naturlig. Och därmed spekulativ. Specula är latin och betyder utsiktstorn. Däruppe i tornet avfärdas andra påståenden som ovetenskapliga, obevisade, mysticism, postmoderna, positivistiska, ologiska, okristna, villolära, västerländska eller något annat lägre.

Uppe i tornet får vi ingen dans, inga krokar, inga synkoper. Vare sig resonans eller dissonans hörs däruppe.

Upphöjande av seende och insikt

Att sätta klarheten och seendet över motstånd, vibrationer, dans, samtal, lyssnande och andra materialiseringar kommer från platonism och gnosticism. Klarseendet har sedan dess skapat märkliga motsägelser. Medvetande ses som ickemateriellt och högre än det materiella. Eller den skenbara motsägelsen när realism hävdar verkligheten där utanför. Vilket blir att återskapa den karikatyr man polemiserar mot: att man bara skulle ha tillgång till den subjektiva upplevelsen eller bara till språket. Vetenskap blir i vilket fall visshet. Världen ses som utanför människan. Beroende eller oberoende människan. Världen blir yttervärld till tankar och språk. Mysticism blir därmed förutsättning för vetenskap. Världen blir tudelad.

Ande, gud, kultur, språk, filosofi, vetenskap eller civilisation skulle lida brist på natur och materialitet. De blir därmed övernaturliga, alternativt onaturliga. Men på något sätt ger det ickematerialiserade ändå liv till den livlösa materian. Materian ses annars som död, eller enbart som objekt. Liv blir något som tillförs den döda materian.

Förkroppsliga och materialisera

Att istället för att höja upp seendet, insikten till spekulationens torn kan vi klättra ner till jämlik kroppslighet. Samtal möter motstånd. Inte bara med andra samtal utan med andra materialiseringar. Samtal är materialisering och intensifiering. Samtal kan hamna i resonans med espresso, värk i lederna, duvor på torget och med krig långt bort.

Vi förlorar mycket om vi sätter upp vetenskapen, guden, matematiken, religionen, språket, kausaliteten, mekanisk determinism, realismen eller makten ensam uppe i ett spekulativt torn. Dansa med eller mot. Knuffas och känn skakningarna. Oförutsägbara saker kommer att hända. Låt stenar, vampyrer och filosofer tala. Värna jämlikheten. Lyssna. Du kommer inte i förväg veta vem som viker undan, vad som sätter fart. Det har aldrig funnits en ordning, ingen plan, ingen övergripande princip. Vi kan inte reducera allt till individer, individuella objekt, information, relationer, processer eller flöden. Det finns inget enkelt påstående som avgör eller förklarar alla möten och krockar. Därför är du bjuden att dansa med. Dansa något annat. Eller sätt dig ner och vila lite.

Per Herngren

2010, version 0.1.1

Referens

Bruno Latour, *Reassembling the social: an introduction to Actor-network theory*, Oxford University Press, 2005.

Graham Harman, *Prince of Networks: Bruno Latour and Metaphysics*, re.press, 2009.

Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of Sex*, Routledge, 1993.

Judith Butler, *Krigets ramar – När är livet sörjbart?*, Tankekraft förlag, 2009.